Gemeente Raalte

INFORMATIENOTITIE RAAD

Onderwerp	Update Stikstofdossier en Programma Aanpak Landelijk Gebied
Zaaknummer	32625-2022
B&W vergadering	19 april 2022
Portefeuillehouder	dhr. W.J.M. (Wout) Wagenmans
Behandelend ambtenaar	Leonie van Dam telefoon: , e-mail:

Kennis te nemen van
De update van het stikstofdossier en de ontwikkelingen in het Programma aanpak Landelijk gebied.

Inleiding
Sinds mei 2019 wordt u als raad regelmatig geïnformeerd over de voortgang van het stikstofdossier. Dit ook naar aanleiding van de uitspraak van de Raad van State in mei 2019 waarbij het programma aanpak stikstof (PAS) werd vernietigd en de vergunningverlening op basis van de Wet natuurbescherming (Wnb) stil kwam te liggen. Meldingen en vrijstellingen die op basis van de PAS waren gegeven bleken niet meer geldig. In diverse programma's zijn Rijk en Provincie sindsdien gestart met korte en lange termijn maatregelen om de vergunningverlening weer op gang te krijgen om zo de maatschappelijke ontwikkeling door te kunnen laten gaan. Inmiddels is de Wet stikstof en natuurherstel in werking en wordt er per provincie een aanpak georganiseerd. Provincie Overijssel werkt aan vijf schakels in de stikstofaanpak. Meer informatie hierover is te vinden op deze site: Stikstof - Provincie Overijssel. Een van die schakels is de Gebiedsgerichte Aanpak Stikstof in zes deelgebieden, waarvan Salland een van de deelgebieden is.

Er is nog veel nodig om tot een versnelling van het natuurherstel en een toekomstbestendig landelijk gebied te komen. In de bij deze informatienotitie toegevoegde brief aan de Tweede Kamer van 1 april 2022 geeft de minister voor Natuur en Stikstof de route weer naar een gebiedsgerichte aanpak, een intensivering en versnelling van bestaande stikstofmaatregelen en plannen om de huidige vergunningverlening beter houdbaar te maken aan.

In deze informatienotitie geven we een overzicht van de zaken die op de verschillende gebieden spelen wat betreft stikstof. Hierbij geven we ook een eerste doorkijk naar de overige doelen op het gebied van onder andere klimaat, water en biodiversiteit die gerealiseerd moeten worden en in samenhang met de stikstof opgave in onder andere het Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG) uitgewerkt gaan worden.

Kernboodschap
Rijk
In de brief van de minister van 1 april staat de onontkoombaarheid van de stikstofaanpak centraal: door een teveel aan stikstof verdwijnen steeds meer dieren en planten waardoor de natuur verschraalt. Dat brengt schoon drinkwater, schone lucht en een gezonde bodem in gevaar, de basis voor ons leven, ons voedsel en daarmee ook de basis van onze economie. Een nieuwe balans tussen wat de natuur kan dragen en wat we als samenleving van de natuur kunnen vragen is nodig. Er loopt al een structurele stikstofaanpak maar een versnelling en vergroting

van de aanpak is nodig om onherstelbare natuurschade voor te zijn en andere kabinetsopgaven (woningbouw, energietransitie, bereikbaarheid, verduurzaming landbouw) te doen slagen.

Verbreding: het Nationaal Programma Landelijk gebied
De opgave is groot: 50% procent minder stikstofuitstoot en driekwart van de stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden op een gezond niveau in 2030. Het kabinet wil stikstofmaatregelen in de gebiedsgerichte aanpak slim combineren met andere maatregelen om de natuur, de bodem en de waterkwaliteit te verbeteren en de klimaatopgave te halen. Dat gebeurt via een Nationaal Programma Landelijk Gebied. Het kabinet heeft hiervoor 25 miljard euro beschikbaar gesteld bovenop bestaande middelen (6 miljard euro). Omdat gebieden verschillen, verschilt ook de aanpak per gebied. Rijk en provincies stellen per gebied doelen vast die onontkoombaar gehaald moeten worden. De verwachting is dat deze doelen vanaf april/mei van dit jaar ook meer concreet worden.

Uitgangspunt vrijwilligheid, maar bij onvoldoende resultaat dwingende maatregelen in beeld
Uiterlijk in juli 2023 is in elk gebied duidelijk wat het doel is en hoe dat gehaald wordt, waarna er geld beschikbaar komt. Alle sectoren – industrie, landbouw, verkeer, zee- en luchtvaart – leveren een bijdrage in de reductie van stikstofemissie. Het is duidelijk dat deze opgave een grote inzet vraagt van de agrarische sector. De inzet is om dit zoveel mogelijk op basis van vrijwilligheid te doen: stoppersregelingen en daarnaast mogelijkheden voor boeren die willen blijven om te verplaatsen, op een andere manier te boeren of te innoveren. De minister zet maximaal in op het vrijwillig stoppen van ondernemers en onderzoekt of huidige en komende opkoopregelingen aantrekkelijker gemaakt kunnen worden. Naar verwachting gaat de “landelijke beëindigingsregeling veehouderij” binnenkort in consultatie.

Op korte termijn financiering voor concrete projecten mogelijk
Verder verstuurt de minister op korte termijn een uitvraag naar provincies voor een inventarisatie van concrete projecten en voorstellen die er al liggen om doelen voor natuur, stikstof, water en klimaat te halen. Wanneer deze plannen concreet genoeg zijn, kan daarmee al in 2022 en 2023 worden begonnen met maatregelen en wordt financiering geregeld.

Toestemmingsverlening robuuster
Door diverse gerechtelijke uitspraken is er zowel bij aanvragers als verleners (provincies, Rijk) van een natuurvergunning de nodige onzekerheid over de houdbaarheid van deze vergunningen. Herstel van de natuur is eerst nodig om de toestemmingsverlening robuuster te maken. Om op korte termijn toch meer zekerheid te bieden, werkt minister Van der Wal samen met de regionale overheden aan aanscherpingen van de regels rondom de latente ruimte in vergunningen, de regels rondom intern en extern salderen, beweiden en bemesten en de regels rondom het gebruik van de zogeheten Rav-factoren bij stalinnovaties (Regeling Ammoniak Veehouderij). Nog voor de zomer volgt een concrete invulling van deze aanscherpingen.

Veerkrachtige landbouw
In de brief wordt benadrukt dat een voldoende veerkrachtige landbouw belangrijk en onmisbaar is voor duurzame voedselvoorziening en een leefbaar landelijk gebied. Ook met het oog op de oorlog in Oekraïne en de oplopende prijzen voor voedsel wereldwijd. Voor de zomer komt minister Staghouwer met plannen om agrarische ondernemers die willen blijven boeren te helpen een toekomstbestendige keuze te maken.

Provincie
Gebiedsplannen op 1 juli 2023
Volgens de hoofdlijnen brief van de minister krijgen de provincies de opdracht om vanuit hun expertise in de gebieden en passend bij hun bevoegdheid in de provinciale gebiedsplannen de maatregelen en het instrumentarium vast te leggen om de doelstellingen te realiseren. Uiterlijk op 1 juli 2023 zullen de plannen moeten worden gepubliceerd. Het tempo van de stikstofopgave is bepalend maar het Rijk streeft ernaar ook voor de doelstellingen op natuur, klimaat en water ook dit jaar richting mee te geven en ook die doelen op 1 juli 2023 vast te stellen. Na het eerste gebiedsplan zijn wijzigingsvoorstellen mogelijk, op voorwaarde dat de doelstellingen volledig gerealiseerd worden.

Van GGA-Stikstof naar Gebiedsgericht werken aan brede gebiedsplan

De provincie Overijssel werkt op dit moment al in 6 deelgebieden aan de Gebiedsgerichte aanpak Stikstof (GGA). De gemeente Raalte is onderdeel van het gebied Salland. Op dit moment wordt er samen met gebiedspartners gewerkt aan de concept gebiedsagenda stikstof. Vanuit de landbouworganisaties in Salland is het plan ingezet om een Salland Breed gebiedsbod op te stellen. Hoewel LTO zich naar aanleiding van de brief van de minister van 1 april op dit moment heeft teruggetrokken uit de overleggen rond de GGA, zijn er wel nog steeds gesprekken gaande om te kijken hoe dit proces wel verder kan. Hoe dit uitpakt is op dit moment (11 april) nog niet geheel duidelijk.

De overige gebiedspartners (o.a. gemeenten, waterschap, natuur, terreinbeheerders) staan positief ten opzichte het uitbrengen van een gebiedsbod en om dit op korte termijn, met inzet van extra middelen van de provincie, uit te werken. Daarbij wordt gestreefd naar een door alle gebiedspartijen gedragen aanbod hoe Salland aan de doelen op het gebied van stikstof, water en klimaat wil gaan voldoen. Hierbij wordt ook ingezet om op korte termijn inzet en financiën te krijgen vanuit het Rijk om te kunnen starten met de uitvoering van deze plannen. Als dit bod niet verder wordt uitgewerkt, zal er wel verder gewerkt moeten worden aan een gebiedsagenda stikstof vanuit de provincie. Deze agenda moet in concept voor de zomer gereed zijn. Zodra het bod, en/of de gebiedsagenda concreter wordt de gemeenteraad geïnformeerd.

Provinciaal Programma Landelijk Gebied
Vooruitlopend op de brief van de minister heeft de provincie Overijssel verkend hoe zij de mogelijke opdracht vanuit het NPLG kan vertalen naar een Provinciaal Programma Landelijk Gebied. Hierbij is als uitgangpunt genomen het verbreden van de huidige gebiedsgerichte aanpak in de zes GGA-deelgebieden. Uiteindelijk ziet de provincie een aanpak voor zich die uitgevoerd wordt in deelgebieden van 500 tot 4000 hectare. Naast de kader stellende doelstellingen en instrumenten vanuit het rijk is in deze aanpak ook aandacht voor andere mee koppelende belangen zoals energie en leefbaarheid. Verder uitwerking van dit PPLG zal tot juli 2023 door de provincie plaatsvinden, de uitvoering gaat vanaf 2023 tot 2035 plaatsvinden.

Omgevingsvisie Overijssel (fundament)
Naast dit traject werkt de provincie op dit moment ook een nieuwe Omgevingsvisie Overijssel.
Het Fundament voor deze nieuwe omgevingsvisie moet het perspectief bieden voor Overijssel en geeft de randvoorwaarden aan waarbinnen, met partners, de uitwerking in gebieden plaatsvindt. Daarbij wordt ingezet op het instrument Programma's in het kader van de Omgevingswet. De gebiedsgerichte aanpak vanuit het PPLG is hiervan dan waarschijnlijk een van de onderdelen. Dit moet echter nog wel door de provincie nader worden uitgewerkt. De bedoeling is dat het Fundament voor de nieuwe Omgevingsvisie eind 2022 wordt vastgesteld.
De volgende drie grote uitdagingen zijn de kapstok die de provincie voor de Nieuwe Omgevingsvisie gaat hanteren:

- Klimaatadaptatie en –mitigatie en energietransitie
- Perspectief voor de landbouw en versterking natuur
- Verstedelijking en mobiliteit

Vanuit het door de provincie gekozen perspectief 'Zelfbewust Overijssel' worden deze uitdagingen dit jaar verder gewerkt in een Fundament voor de Nieuwe Omgevingsvisie Overijssel waarin een samenhangende toekomstvisie in concrete beleidsvoorstellen wordt neergezet. Daarbij gaat het om het WAT, het WAAR en soms ook over het HOE. De verdere uitwerking gaat na vaststelling van dit fundament eind 2022 nog plaatsvinden, de definitieve wen vaststelling van de nieuwe omgevingsvisie en verordening voor Overijssel is voorzien begin 2024.
Voor vier urgente opgaven, die voor een groot deel ook het landelijk gebied raken, wil de provincie in 2022 al wel verder vastleggen in de provinciale verordening.

- Energie: RES, windladder, winduitsluitingsgebieden
- Herstel water- en bodemsysteem
- Verstedelijkingsstrategie en VAB's (Vrijkomende Agrarische Bebouwing)
- Programmering bedrijventerreinen

De verwachting is dat rond de zomer meer duidelijkheid komt over deze kaders en de aanpassingen die voorgesteld worden. Een gedegen integrale afweging en aanpak is hierbij onze inzet, waarbij er nog voldoende speelruimte moet zijn voor uitwerking in en samen met de gebieden.

De gemeenten worden in enkele ateliersessies meegenomen in de ontwikkeling van het fundament van de omgevingsvisie en de vier urgente opgaven. Bestuurlijk worden de portefeuillehouders RO hierover regelmatig bijgepraat. Voor een vaststelling van een (herziening van) de provinciale omgevingsvisie of verordening zal het ook nog mogelijk zijn om zienswijzen over de voorgenomen wijziging kenbaar te maken. Als wij hiertoe uiteindelijk aanleiding zien informeren wij u hierover.

Vergunningverlening Wet natuurbescherming
Overijssel heeft in februari 2022 tijdelijk de mogelijkheid voor extern salderen[1] opgeschort. Om te voorkomen dat verleende vergunningen ingetrokken moeten worden, is een aanvullende onderbouwing voor extern salderen noodzakelijk. Dit komt door recente uitspraken van de Raad van State. Met de aanvullende onderbouwing moet juridisch aangetoond kunnen worden dat extern salderen benut kan worden om de stikstofruimte van een beëindigde bedrijfsactiviteit te gebruiken voor andere vergunningsverlening. Op dit moment ligt de vergunningverlening voor projecten die een Wnb (Wet natuurbescherming) vergunning nodig hebben op basis van extern salderen dus stil.
Bedrijven die aantoonbaar met interne maatregelen (intern salderen) geen extra stikstof uit gaan stoten, hebben geen vergunning nodig. Deze plannen kunnen daarom wel een omgevingsvergunning vanuit de gemeente verkrijgen en uitgevoerd worden.

Vervolg
Op dit moment wordt er vanuit de Gebiedsgerichte Aanpak gewerkt aan een aanpak voor Salland. Zodra er meer concrete informatie over deze Gebiedsgerichte aanpak Salland, of Provinciale gebiedsaanpak beschikbaar is zullen wij u hierover informeren. Wij verwachten voor de zomer de aanpak of agenda met u te kunnen delen. Daarnaast verwachten wij dat er provinciaal ook enkele informatiesessies voor colleges en gemeenteraden georganiseerd worden. Over de gevolgen en rol voor de gemeente in deze processen, waarbij de kaders en de regie voor een groot deel vanuit rijk en provincie komen, zullen we u ook nog nader informeren. Hierbij wordt ook de link gelegd naar de eventuele ambities die hierover in een (coalitie- en/of raads-) akkoord opgenomen worden.

Communicatie
Via www.overijssel.nl/stikstof, https://www.aanpakstikstof.nl/ en https://www.bij12.nl/onderwerpen/stikstof-en-natura2000/ kan actuele informatie worden verkregen over het stikstofdossier. Specifiek voor agrariërs wordt eind april weer een nieuwsbrief vanuit de gemeente verzonden.

Burgemeester en wethouders van Raalte,

de (loco)secretaris
Arie Nijman

de burgemeester
Martijn Dadema

[1] Het overnemen van stikstofruimte van een bedrijf dat geheel of gedeeltelijk stopt.